

Visitatie Klimop
Montessorionderwijs
Theresianenstraat 34
9000 GENT

☎ 09 223 75 08 gsm 0495 38 75 08
🌐 www.montessoriklimop.be
scholengemeenschap Sint-Jan & Visitatie

2. ONS PEDAGOGISCH PROJECT EN ONZE MONTESSORIWERKING

Inhoudstafel:

2.1. Ons pedagogisch project: onze droom	p 4
2.2. Zeven waarden die ons schoolteam probeert voor te leven en door te geven aan de kinderen.	p 6
2.2.1. gericht op dankbaarheid	
2.2.2. gericht op respect	
2.2.3. gericht op solidariteit	
2.2.4. gericht op vergevingsgezindheid	
2.2.5. gericht op vredesgezindheid	p 6
2.2.6. gericht op weerbaarheid	
2.2.7. gericht op waarachtigheid	
2.3. Onze werkwijze	
2.4. Preventieve basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg	p 8
2.5. Onze organisatie en participatie:	p 9
2.6. Onze montessoriwerving	
2.6.1. Wie was Maria Montessori	p 10
2.6.2. Maria Montessori en haar gedachtegoed	p 15
2.6.3. Montessori en haar kosmische visie	p 18
2.7. Montessorionderwijs in de 21 ste eeuw	p 19

2.1. Ons pedagogisch project

Het opzet en de opvatting van ons opvoedingsproject staan omstandig en gestructureerd uitgeschreven in een document dat aan al onze directies, leerkrachten en opvoeders als leidraad wordt meegegeven. Indien u het wenst, kan u het raadplegen. Ons opvoedingsproject wil immers ook aan de buitenwereld, in het bijzonder aan u die uw kinderen aan een van onze scholen heeft toevertrouwd, een duidelijk beeld geven van "voor wélke school u hebt gekozen", op welke manier er wordt gewerkt en waarom. Een exemplaar ervan ligt dan ook op elke school ter inzage.

Het is vanzelfsprekend dat allen die tot onze scholengemeenschap behoren het opvoedingsproject respecteren. Hier volgt een hertaling. U wordt verondersteld die samen met het schoolreglement te ondertekenen.

ONZE DROOM

Mens zijn is een boeiend en geheimvol avontuur

van ik en de ander
van geliefd zijn en liefhebben
van gave, opgave en overgave

van zoeken en geloven
van basisvertrouwen en engagement
van gezin, school en maatschappij

van gisteren en morgen
van traditie en moderniteit
van arbeid, rust en ritueel

van lichaam en ziel
van gevoel en verstand,
van berekening, inleving en geweten

van uniek zijn en onaf zijn
van behoefte en belofte
van verbondenheid, vrijheid en verantwoordelijkheid

van leiden en dienen
van luisteren en spreken
van zakelijkheid, rechtvaardigheid en goedheid

van bevechten en omhelzen
van zorgen en genieten
van hemel en aarde
van verrijzenis

Voor dit avontuur heeft die Jezus zich helemaal gegeven.

Vanuit Zijn roeping
stond Hij onder de mensen,
kritisch en creatief,
fascinerend en confronterend,
paradoxaal en radicaal
ten einde toe.

Hij maakt het verschil
voor onze opdracht op onze scholen.
Hij nodigt en daagt ons voortdurend uit

tot bezinning over onze eigenheid,
tot dialoog met de wereld,
tot daadkracht in naastenliefde.
Hij zendt en zegent ons.
Hij maakt ons tot zijn volgelingen,
doordesemd van Zijn spiritualiteit.

Hij is ons niet enkel een voorbeeld,
Hij geeft ons ook de kracht
om Zijn weg te gaan,
om menswording waar te maken,
om elk kind te leren
een eigen levensopdracht
te ontdekken, te beamen en te willen volbrengen,
om het ook waarden door te geven en voor te leven:
dankbaarheid,
respect,
solidariteit,
vergevingsgezindheid,
vredeswil,
weerbaarheid,
waarachtigheid.

**Voor dit avontuur
willen wij de kinderen die ons zijn toevertrouwd
begeesteren en uitrusten
elke dag opnieuw.**

2.2. Zeven waarden die ons schoolteam probeert voor te leven en door te geven aan de kinderen.

Ons opvoedingsproject is gebaseerd op de figuur van Jezus Christus en zijn waarden. Ons schoolteam doet z'n best om deze christelijke, universele en grenzeloze waarden voor te leven en door te geven aan de kinderen.

Van de ouders wordt minstens verwacht dat zij **loyaal** zijn t.o.v. het geheel van de geloofs- en waardenopvoeding die aan de kinderen wordt aangeboden.

(geen anti-houding)

2.2.1.gericht op dankbaarheid:

Wij bevestigen kinderen in hun spontane verwondering en bewondering voor de hen omringende wereld. Wij trachten hen vatbaar te maken voor goedheid en schoonheid, voor stilte, voor het wonder, voor het mysterie, voor het mystieke, voor het religieuze. Wij prenten hun een houding van nederigheid in en van dankbaarheid om wat hun zomaar is geschonken, om wat christenen 'genade' noemen.

Dank zeggen is het zuiverste gebed.

2.2.2.gericht op respect:

Wij brengen de kinderen eerbied bij voor de mensen en de dingen die hen omringen.

Waar wij met kinderen van verschillende achtergrond, culturen, waardepatronen en godsdiensten samenleven, moeten respect voor ieders eigenheid en besef van evenwaardigheid groeien, en kan die verscheidenheid als rijkdom worden ervaren. Pesterij en racisme zijn alleszins uit den boze.

Respect voor wat anderen toebehoort impliceert ook eerlijkheid.

Vandaag vraagt ook het milieu onze aandacht en onze zorg: vruchtbaar omgaan met flora en fauna, zuinig omgaan met energie, zich betrokken voelen bij het verbeteren van de levenskwaliteit.

2.2.3.gericht op solidariteit:

Wij leren kinderen zich in te voelen in de situatie van anderen en hun eigen welzijn te verbinden aan dat van hun medemensen dichtbij en veraf, in een wereld die dankzij de grenzeloze mobiliteit en de bliksemsnelle communicatie ons dorp is geworden.

Solidariteit is evangelie op z'n best.

2.2.4.gericht op vergevingsgezindheid:

Wij zetten kinderen ertoe aan vergeving te schenken én te ontvangen: fouten mogen maken, kunnen toegeven, nieuwe kansen schenken, mogen herbeginnen...schept die zalige sfeer van 'menslief, ik hou van jou', Vergevingsgezindheid is wellicht de meest typische waarde van ons christen zijn.

2.2.5.gericht op vredesgezindheid:

Wij maken kinderen gewoon om in hun kleine leefwereld een toestand van 'vrede gegrond op gerechtigheid' te bewerken door open dialoog en probleemoplossend zoeken, met zin voor compromis tot ieders te-vredeneid. Zo worden ze voorbereid om later een eigen standpunt in te nemen en een eigen verantwoordelijkheid op te nemen naar een vredevolle samenleving toe.

2.2.6.gericht op weerbaarheid:

Wij trachten de kinderen genoeg gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen mee te geven om sterk te staan te midden van de gangbare consumptiementaliteit, gemakzucht, onverschilligheid en oppervlakkigheid. Wij willen jongeren opvoeden tot vrije mensen die kunnen omgaan met uitdaging en spanning, die zich niet snel laten ontmoedigen en die durven uitkomen voor wat waardevol en dus kwetsbaar is, 'weerbaar voor het weerloze'.

2.2.7.gericht op waarachtigheid:

Wij leren kinderen gewoon zichzelf te zijn, zonder zelfoverschatting of valse bescheidenheid, en zich niet steeds in de belangstelling te werken via schijnwaarden en onwaarheden. Wij wijzen hen erop dat zelfkennis, vermogen tot relativeren en zin voor humor hen de zaken in hun juiste proporties en consequenties doen inschatten. Wij voeden onze kinderen op tot waarheidsbesef en waarheidsliefde, en drukken onze verwachting uit dat wat ze zeggen en wat ze doen het licht mag zien,... dat ze 'kinderen van het licht' zullen zijn.

2.3.Onze werkwijze

Wij zorgen voor en werken aan een degelijk, samenhangend inhoudelijk onderwijsaanbod, een doeltreffende, leerlinggerichte didactiek en een brede, draagbare zorg.

Inhoudelijk aanbod en didactische aanpak

Wij brengen de kinderen via de leergebieden in contact met alle componenten van de cultuur:

- de wereld van taal en communicatie
- de wereld van cijfers en feiten
- de wereld van verleden en heden
- de wereld van het samenleven
- de wereld van het technische
- de wereld van het muzische
- de wereld van het goede
- de wereld van de zingeving

Daarbij wordt het leerplan ZILL competent en nauwgezet uitgewerkt en onderwezen.

De leerkrachten hebben er oog voor dat er ook buiten de klas muren heel wat te beleven valt en schakelen dus geregeld extramurale activiteiten in.

Onder het motto "een gezonde geest in een gezond lichaam" mogen onze kinderen zich uitleven in sport en spel. Naast recreaties, gym- en zwemlessen nemen wij nog vele andere gelegenheden te baat om in te spelen op hun nood aan beweging.

Wij betrachten dat wat kinderen leren deel wordt van hun zijn, van hun persoon. Met ons aanbod willen wij hen helpen om zich het geleerde zó eigen te maken dat ze het spontaan in nieuwe situaties kunnen gebruiken. Wij zorgen er ook voor dat alles wat de kinderen leren in de verschillende leergebieden en leerdomeinen zinvol samenhangt. Het komt er op neer dat ze niet leven om te leren maar leren om te leven.

Wij staan in voor een leervriendelijke en leerkrachtige omgeving met de nodige materiële voorzieningen en moderne werkmiddelen.

Wij bieden levensnabij en maatschappijbetrokken onderwijs. Wij vertrekken vanuit de voor kinderen begrijpelijke leefwereld en knopen aan bij hun interesse. Daartoe houden de leerkrachten voeling met de samenleving dichtbij en ver van de school. Bezig zijn met actuele thema's en daarbij aansluitende projecten biedt bovendien meer kansen tot zelfstandig leren en groepswork. De leerkrachten geven hun leerlingen gaandeweg meer verantwoordelijkheid en zelfstandigheid in het leerproces: zij helpen hen om te kiezen, te plannen en om zelf over hun aanpak en prestaties na te denken.

Wij trachten via het rapport een beeld te geven van de vorderingen van elke leerling. Daarbij gaan wij ervan uit dat de leerinhouden geen doel op zichzelf zijn, maar ook nodig om vaardigheden, attitudes en waardebelevingen bij te brengen. Bij het evalueren houden wij dus niet enkel rekening met het "weten": ook het "kunnen" en het "willen", inzet en doorzettingsvermogen worden beoordeeld. Wij hopen dat de ouders deze rapportering juist interpreteren en dat ze, naargelang van de resultaten en de duidingen, hun kind aanmoedigen waar het mag en terechtwijzen waar het moet.

2.4.Preventieve basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg.

Preventieve basiszorg is de blijvende bekommernis van het team om enerzijds alle kinderen optimale groeikansen te geven, anderzijds om een

harmonische ontplooiing van hun totale persoonlijkheid, hoofd, hart en handen, te bereiken.

Verhoogde zorg wordt zorgverbreding voor kinderen van wie de ontwikkeling sneller of trager verloopt dan normaal mag worden verwacht. Hier stoten wij op de bijzondere, soms heel uiteenlopende zorgvragen, afgestemd op het individuele kind.

Daarbij moet wel op een ernstige, eerlijke en begrijpende manier rekening worden gehouden met de draagkracht van de school.

Uitbreiding van zorg veronderstelt overleg en samenwerking. De zorg voor de maximale ontplooiing van kinderen is een opgave voor allen die bij het kind betrokken zijn. Naast het schoolteam nemen de ouders uiteraard als eerste verantwoordelijken de belangrijkste plaats in. Voor die zorgzame begeleiding is de school ook aangewezen op ondersteunende participanten als de CLB-medewerkers en andere externe hulpverleners...In eerlijke communicatie groeit deze samenwerking uit tot "zorg in verbondenheid".

2.5. Onze organisatie en participatie:

Een school is een levende gemeenschap en dus onderhevig aan de invloeden en het ritme van veranderingen en evoluties in de maatschappij.

Onze scholengemeenschap wil 'up-to-date' blijven.

Daarom is het noodzakelijk dat ze voeling heeft met die maatschappelijke bewegingen en vooral gepast inspeelt op onderwijskundige vernieuwingen.

Wij beschouwen participatie van al onze partners in opvoeding en onderwijs niet als een gunst maar als een recht. Goed opgebouwde inspraakstructuren kunnen van een school een transparante, democratische instelling maken met een participatief schoolbeleid en een open informatiestroom.

Wij streven in het bijzonder een goede verstandhouding met de ouders door het organiseren van geregelde contactmomenten, thema-avonden en feesten, en door een permanente beschik- en bereikbaarheid. Daarbij streven wij naar een doeltreffende betrokkenheid van hun kant bij het schoolgebeuren, bv. door hen ook voor pedagogische taken in te schakelen als leesmoeders of creavaders...

Als het kan betrachten wij ook een samenwerking met de plaatselijke parochiegemeenschap en met lokale socio-culturele verenigingen om ons meer te integreren en/of te profileren in de onmiddellijke omgeving.

Binnen de hele scholengemeenschap beschouwen wij mekaar als collega's, werken wij constructief samen en sympathiseren met elkaar. Vertrekkend vanuit hetzelfde opvoedingsproject behoudt elke school toch haar eigen

schoolcultuur, legt zij eigen accenten en kiest voor een eigen, aangepaste methodiek.

Per school streven wij naar een open-school-klimaat, waarin wij mekaars capaciteiten trachten aan te vullen: ook een belangrijke taak voor directie en schoolbestuur. Zo groeien wij naar scholen en naar een scholengemeenschap waarin alle participanten gehoord en beluisterd worden, zich voor elkaar dienstbaar maken, zich geborgen en gedragen weten ...

zich **thuis** voelen.

2.6. Onze Montessoriwerking

2.6.1. Wie was Maria Montessori?

Maria Montessori is geboren in Chiaravalle (Italië) in 1870 en overleden in Noordwijk (Nederland) in 1952.

Zij was één van de eerste vrouwelijke artsen in Italië. Specialist in psychiatrie en pedagogie.

Zij publiceerde vele werken over opvoeding en onderwijs.

Centraal in haar ideeën is: **wat het kind zelf heeft.**

Door zorgvuldige observatie leert men die behoeften kennen en kan men het kind begeleiden in de verwezenlijking daarvan.

Na heel wat lectuur over deze vrouw hieronder een aantal indrukken op een rijtje:

Maria Montessori als mens:

Ze was een doorsnee kind zoals vele anderen.

Opvallend was dat ze zeer plichtsbewust was, assertief van aard, en ze ontwikkelde een grote wilskracht.

Haar ouders verwachtten van haar dat ze later zou trouwen en moeder worden.

Maar Maria had andere plannen in haar hoofd en zou ze waar maken.

Zij zou arts worden. Ondanks alle verzet van haar ouders zette ze door. Haar opleiding tussen allemaal jonge mannen, in die tijd, was niet gemakkelijk. Maar haar wilskracht en doorzetting gaven haar de kracht om haar diploma te halen. (ze werd ondertussen als ongehuwde, moeder van een zoon Mario)

Welke kenmerken had deze vrouw?

Zij was een vrouw uit één stuk. Overal waar ze kwam was zij geliefd. Haar persoon trok aan, men keek naar haar op. Waarom? Ze had een open blik, ze straalde een groot charisma uit.

Alleen haar aanwezigheid al, haar toekomen ergens was genoeg om een menigte te laten stil vallen.

Ze had geen plankenkoorts en gaf toespraken zonder notities.

Ze gaf toespraken in woorden die iedereen begreep.

Haar toespraken waren helder en al haar woorden straalden de warmte van het leven uit. Haar colleges zetten aan tot 'een goed mens zijn'.

Ze gaf blijk van een enorm engagement. Een enorme energie...

Ze reisde graag, wilde nieuwe mensen ontmoeten en werd geboeid door wat in de wereld gebeurde.

Ze streefde naar gelijkwaardigheid van man en vrouw, van gelijkwaardigheid van alle mensen, tot welk menselijk ras ze ook behoorden. Ze streefde naar vrede in de wereld, vrijheid van meningsuiting. Naar innerlijke vrede.

Ze benaderde elk individu als een eigenheid met heel wat mogelijkheden. Zij was haar tijd enorm vooruit.

Toen ze opleiding gaf aan toekomstige leerkrachten had ze het toen al over leerkrachtenstijl.

Kinderen hebben een begeleider nodig uit één stuk, een sterke persoonlijkheid waar ze respect voor hebben en naar op kijken.

Kinderen moeten weten wat ze aan hun begeleider hebben.

Een leerkracht, een begeleider gaat mee met het kind. Ze tillen kinderen op omdat ze geloven in de mogelijkheden van de kinderen en ze worden zelf opgetild door de kinderen.

Leerkrachten en opvoeders gaan ook naar de diepte met kinderen. Ze gaan op zoek naar de wortels van bestaan. Naar essentie van leven. Ze beseffen en ervaren samen dat ze slechts een deeltje zijn van de kosmos en toch ook een deeltje met een enorme energie die andere deeltjes 'mensen en dingen' kunnen laten bewegen.

Maria Montessori hield ook van stilte en genoot ervan om dit met kinderen te beleven.

'Kinderen houden van stilte' schreef ze meerdere malen uit ervaring. Stilte bracht haar met de kinderen ook naar het spirituele... naar God.

Maria Montessori is een beroemd persoon geworden. Maar belangrijker dan beroemd zijn is dat ze tijdloos is geworden; haar ideeën, haar denken over het leven is tijdloos en kan een antwoord geven op tal van vragen waar moderne opvoeders en ouders mee te maken hebben...

Montessori en haar visie:

Literatuur over deze vrouw, in deze tijd, durft zelfs te onderlijnen dat de montessoriaanse visie een antwoord kan geven op tal van vragen waar moderne ouders en opvoeders mee te maken hebben.

Maria Montessori haar visie ontstond uit reactie op het toenmalige onderwijs in de 19de eeuw. Ze ging zelf nooit graag naar school. Voor haar waren scholen als gevangenissen. Het waren gebouwen waar kinderen volgestampt werden met leerstof. Wie niet snel genoeg leerde werd beschouwd als 'lui lak' en 'dommerik'. Onderwijs werd doorgegeven en de leerlingen moesten alles uit het hoofd leren.

Ze ontwikkelde vanuit observatie van zwakzinnige kinderen (was namelijk arts), materialen waardoor kinderen geboeid werden. Haar zintuiglijk materiaal boeide de zwakzinnige kinderen maar ook de normaalbegaafde kinderen. De kinderen werden gelukkiger en kenden een beter leven.

Toen haar zoon Mario was geboren ging ze weer studeren. Zij studeerde onderwijskunde, hygiëne en psychologie. Op die manier begon onderwijs haar meer en meer aan te trekken... Ze gooide alle vaste ideeën rond onderwijs over boord. De klassieke leermethoden legde ze naast zich.

Ze was ervan overtuigd dat een kind graag leert. Als ze maar de juiste materialen en de juiste ervaringen aangeboden kregen in hun omgeving. "Het leren is een natuurlijk proces dat de mens spontaan uitvoert, niet door te luisteren naar woorden maar door het opdoen van ervaringen, in zijn omgeving." zei ze.

Het lokaal waar de kinderen werden ondergebracht mocht zo weinig mogelijk op een traditioneel klaslokaal lijken. Kinderen moesten zelf kunnen op ontdekking gaan, materialen kunnen kiezen...het moest een huiselijke ruimte zijn, 'een thuis' voor de kinderen.

Ze gaf ook een handboek uit: "het ideale lokaal om kinderen te laten leren." Een echt huis met heel wat verschillende kamers. Met een tuin

waar de kinderen hun tafeltjes buiten konden plaatsen. De beschrijving van het meubilair, decoratie van planten... alles kon je erin terug vinden. Ze beschreef zelfs de kindersofa's...en de lage open kasten...Alles op maat van de kinderen.

Uit observatie stelde ze vast dat jonge kinderen (zelfs 4 jarigen) openstaan voor heel wat ingewikkelde dingen zoals wiskundige en geometrische begrippen die gewoonlijk alleen aan tieners werden voorgeschoteld.

Ze geloofde dat kinderen in zichzelf de beste leermeester hebben. De sterkte van haar visie, haar methode is dat ze ontstaan is vanuit observatie.

Wat observeerde ze heel dikwijls:

- Herhaling geeft bij kinderen een veilig gevoel.
- De materialen moeten de kinderen kunnen boeien. Het moeten materialen zijn waar ze zich kunnen op concentreren.
- Ze moeten de materialen vrij kunnen kiezen.
- Kinderen houden van heldere en glanzende kleuren, ze houden van degelijke materialen.
- Kinderen houden van orde en netheid. Ze boden de materialen spontaan een vaste plaats aan. Zo wist elk kind in het huis waar ze een voorwerp konden vinden.
- Kinderen moeten de vrijheid krijgen om zelfstandig te kiezen.
- Een leerkracht moet tijd kunnen vrij maken om te luisteren
- Kinderen doen heel graag oefeningen voor het dagelijkse leven. (middagmaal klaarmaken, tafels dekken, planten verzorgen, tafels afruimen...)
- De omgeving moet het kind uitnodigen om te handelen en te werken.
- Kinderen houden van stilte.

Maria M. hield regelmatig stiltelessen. Het woord stilte werd opgehangen...De kinderen legden alles neer en verroerden geen vin meer. Eén voor één verlieten de kinderen geruisloos de klas. Ze zei dat de liefde voor de stilte bij kinderen terug gaat tot voor hun geboorte.

'De stilte leert ons dat er een ziel in ons zit'

Doel van de stiltelessen:

- zelf in vrede leven
- de generatie van de toekomst een vreedzamer en rustiger bestaan geven.

In 1910 werd de publicatie van haar boek 'De Methode' in 20 talen vertaald. Haar visie werd populair.

Haar scholen verspreidden zich over het Europese vasteland, daarna ook in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Ook in China, India, Mexico, Korea, Argentinië en Hawaï. De Tsaar van Rusland opende zelfs voor z'n 5 kinderen een montessorischool in z'n paleis in St.-Petersburg.

In 1911 werd de eerste Amerikaanse montessorischool geopend in New York.

In 1913 waren reeds 100 scholen in de V.S. geopend volgens de methode van M.M.

Ze wou haar visie de wereld rond brengen.

We zien haar gaan van land naar land, naar volkeren van alle rassen, van verschillende godsdiensten, zoals zendelingen en missionarissen doen, maar ze verkondigde geen godsdienst. Ze belichtte in het Kind het grote geschenk, dat God aan arm en rijk gaf, aan gekleurde en blanke mensen en ze leerde allen de liefde voor het kind.

Ze was boos als er scholen werden opgericht als zij de mensen niet had onderwezen. Zonder een cursus bij haar te hebben gevolgd.

Op die manier waren er ook scholen die haar visie niet juist interpreteerden.

Bv. in bepaalde scholen mochten kinderen zoveel hun zin doen dat ze zich echt belangrijk begonnen te vinden. Wie Maria aan het werk zag, wist dat de kinderen niet volledig hun zin mochten doen. Vrijheid binnen discipline, was haar visie.

Op de wereldtentoonstelling van San Francisco in 1917 werd een Casa dei Bambini opgetrokken. Door de glazen wanden konden de bezoekers naar demonstraties van M. Montessori kijken. (over heel de wereld verschenen artikels)

Montessori kreeg echter ook heel wat kritiek.

Waarom?

Zij alleen wou haar methode doorgeven. Ze wou niet dat anderen haar visie aan cursisten doorgaven.

Ze kon de leiding niet uit handen geven.

Ze kon geen kritiek verdragen.

Ze stond niet open voor vernieuwing.

Ze nam niet deel aan open discussies rond opvoeding en onderwijs die in de jaren 20 en 1930, na de 1ste wereldoorlog werden gevoerd.

Tussen WO I en WO II nam Mussolini de macht in Italië over.

Hij profiteerde van de wereldberoemde faam van de Italiaanse pedagoge.

Maar toen Mussolini van Italië een agressieve natie wilde maken wou hij dat de kinderen uit alle montessorischolen lid gingen worden van zijn jeugdbeweging.

En ze zouden o.a. ook elke dag een fascistengroet moeten uitbrengen.

Maria Montessori weigerde.

Van de ene op de andere dag werden alle montessorischolen gesloten.

Haar ideeën kon ze wel verder kwijt in heel wat andere landen...

Op 70 jarige leeftijd vertrok ze zelfs nog naar India.

Meer dan elders heeft men in India respect voor een oudere vrouw.

Ze bleef daar 6 jaar. Speciaal voor haar hadden de Indiërs een volledig dorp met hutten gebouwd.

De eerste cursus die ze daar gaf werd gevolgd door 300 studenten.

Na WO II keerde ze naar Nederland terug. Op 6 mei 1952 stierf ze op 81 jarige leeftijd in de tuin van een vriend.

In het laatste huis waar Montessori woonde is nu de zetel van de Nederlandse montessorivereniging.

2.6.2. Maria Montessori en haar gedachtegoed:

De gevoelige perioden:

Montessori ontdekte dat kinderen van nature nieuwsgierig zijn, alles willen onderzoeken. Daarbij hebben zij hun omgeving met alles en iedereen hieruit nodig. Zij ontdekte dat kinderen in een bepaalde periode van hun ontwikkeling erg gevoelig kunnen zijn om iets te leren. Tijdens zo'n gevoelige periode is het kind in staat met veel gemak iets onder de knie te krijgen, terwijl het later voor diezelfde vaardigheid veel meer inspanning zou moeten doen.

Montessori zocht naar een onderwijsmethode die beter gebruik zou maken van deze gevoelige perioden.

Het is van groot belang dat opvoeders vertrouwen hebben in de ontwikkelingskrachten van kinderen. Het kind moet de vrijheid hebben om deze krachten te gebruiken voor de persoonsvorming, zonder dat het daarbij op storende wijze door de omgeving gehinderd wordt.

De voorbereide omgeving:

Het begrip 'voorbereide omgeving' gaat uit van het idee dat de omgeving waarin kinderen dagelijks verkeren bepalend is voor hun ontwikkeling.

Het voorbereiden van die omgeving is dan ook een belangrijke taak van de montessorileidster. Ze streeft ernaar een aanbod te voorzien dat rekening houdt met de gevoelige periodes van een kind, het niveau van verschillende kinderen en innerlijke werkzaamheid bij de kinderen uitlokt.

Een goed uitgekiende omgeving bevordert onafhankelijk leren en helpt het kind bij zijn zelfontwikkeling en persoonlijke vorming.

Het ligt niet in de aard van het kind om een hele dag stil achter een tafeltje of bureau te zitten. Daarom laat de voorbereide omgeving ook voldoende activiteit en beweging van het kind toe.

Maar er zijn meer principes waaraan een goede omgeving moet voldoen: vrijheid van keuze, de toegankelijkheid der dingen, voorzien van structuur en orde, realiteitsgericht, met gevoel voor natuur en schoonheid, huiselijk, harmonieus en rustgevend, sociale interactie-uitlokkend.

De voorbereide omgeving is voorzien van materialen uit de rubrieken die de intellectuele ontwikkeling stimuleren: oefeningen dagelijks leven, taal, rekenen, zintuiglijke en kosmische vorming.

Een belangrijk onderdeel van de montessoriaanse, voorbereide omgeving is de leerkracht zelf en de sfeer die zij/hij brengt in de klas door een glimlach, een handdruk, haar/zijn manier van voortbewegen, haar/zijn woorden die geteld zijn,... Door het feit dat kinderen zelfstandig of samen met anderen kunnen werken.

De leeromgeving moet ook rustig zijn en de kinderen moeten leren niet te storen tijdens het werk. Op die manier wordt elk kind in staat gesteld om zich naar eigen aanleg te ontwikkelen.

Vrijheid:

Vrijheid en gebondenheid vormen in het montessorionderwijs een gezond spanningsveld, waarin opvoeders voortdurend afwegen en kiezen ten aanzien van de mate van vrijheid en de mate van steun door kaders. Om de betekenis van de bovenstaande zin duidelijk te maken, kan gebruikt gemaakt worden van de formule 'Vrijheid x zelfstandigheid = verantwoordelijkheid.'

Bij deze formule vormt de vrijheid 'de weg' naar zelfstandigheid.

De verantwoordelijkheid is het product.

Vrijheid is niet ongelimiteerd. De grenzen worden gevormd door de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid.

Vrijheid doet een beroep op de mens op weg naar verantwoordelijkheid.

Discipline (d.i. een innerlijke sturing van de mens) hoort bij de zelfstandigheid.

De mens maakt hierin een ontwikkeling door: naar zorg voor zichzelf, naar zorg voor de ander en de omgeving, naar zorg voor de wereld en de maatschappij.

In die zin is vrijheid als onderdeel van het voornoemde trio een belangrijk begrip bij de invulling van het actief burgerschap en het werken aan de duurzame samenleving.

Verantwoordelijkheid:

Montessorionderwijs heeft vredesopvoeding als doel en biedt kinderen verantwoordelijk te zijn als medeburger op school en in de wereld daarbuiten..

Onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid zijn voorwaardelijk voor elkaar. Het kind wordt verantwoordelijkheid gegeven voor eigen ontwikkeling en leren, om onafhankelijkheid te ervaren en te oefenen. Beide kwaliteiten worden, in het montessorionderwijs in een daartoe ingerichte voorbereide omgeving, in fasen aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd, geoefend.

De groepen:

Kinderen van verschillende leeftijden zitten bij elkaar.

De oudere kinderen kunnen zo de jongeren helpen, het geeft hen de gelegenheid de begrippen en vaardigheden die ze geleerd hebben over te dragen.

De jongere kinderen zien het materiaal waar de ouderen mee werken. Ze zien naar welk doel ze toewerken. Dit motiveert om moeilijkere werkjes te doen. Dit komt het ontwikkelingsniveau ten goede.

Op deze manier ervaren de kinderen verschillende malen in hun schooltijd dat ze de jongste en oudsten van een groep zijn.

De morele ontwikkeling:

Morele ontwikkeling houdt in dat kinderen besef en de kennis ontwikkelen van de gewoonten en normen van hun omgeving evenals het sociale gevoel van medeverantwoordelijkheid en rechtvaardigheid.

Leerlingen in de onderbouw van het basisonderwijs zijn ontvangend ingesteld en absorberen indrukken. In deze levensfase imiteren zij de volwassenen in houding en gedrag en nemen ze over wat de volwassene goed vindt en in praktijk brengt.

De lerarenhouding is ook hier weer van groot belang.

Leerlingen in de middenbouw accepteren niet zonder meer feiten en gedragingen van anderen. Ze stellen zaken ter discussie en willen ze begrijpen, voordat ze zich iets eigen maken.

Oudere leerlingen leren reflecteren en kijken als het ware vanuit 'een derde persoon'.

In het montessorionderwijs draagt het verkeren in een heterogene groep bij aan de morele ontwikkeling.

Van jongs af aan worden kinderen op onze school gestimuleerd conflicten bij te leggen, uit te praten en te zoeken naar vreedevolle oplossingen bij een probleem.

In de wellevendheidslesjes leren kinderen hoe ze met elkaar kunnen omgaan.

Ook tijdens de godsdienstlessen en in het kosmisch opvoeden wordt aan de morele ontwikkeling voedsel gegeven.

Het materiaal:

Het materiaal is een middel om al werkend en handelend begrippen te verwerven en vaardigheden te leren. Het is een schakel tussen het doen en het denken. Montessori ontwierp materiaal dat aan hoge eisen moest voldoen.

Het moet aantrekkelijk zijn van vorm en kleur, stevig en zelfcorrigerend. Dit laatste betekent dat de kinderen de gemaakte fouten zelf kunnen zien en verbeteren. De materialen die wij in de klassen hebben, zijn dan ook 'zeer goed overwogen' en degelijk.

montessorilessen:

In het montessorionderwijs maken leidsters gebruik van verschillende soorten lessen: de individuele les, de 3 periodenles, de namenles, het materiaalspel, de stilteles en streeplopen.

Daarnaast gebruiken we ook regelmatig het begrip 'presentatie'. Een leidster kan een presentatie geven bv. tijdens een kosmische les. Hierbij speelt de leidster de hoofdrol. Zij weet immers welke sleutels zij wil meegeven in de presentatie.

De presentatie is bondig, leerrijk en motiverend voor de kinderen. Daarna zet de leidster een stap opzij en volgt een langere periode van verdieping en onderzoek door de kinderen.

Pas in de laatste fase gaat de leidster over tot enige vorm van evaluatie.

De groepsleidster=groepsleerkracht:

De leerkracht regelt de dagelijkse gang van zaken in de groep; zoals het op gang helpen van de kinderen met het werk, het geven van instructies, het aanbieden van materialen, ...

De leerkracht zorgt ervoor dat het leren onbelemmerd kan plaatsvinden, zorgt voor een goede sfeer in de klas, zorgt voor de voorbereide omgeving en heeft vertrouwen in de mogelijkheden van en respect voor het eigene van elk kind.

De vrijheid van keuze van het materiaal kan in meer of mindere mate gestuurd worden door de leerkracht. Een kind leert op deze wijze een verantwoorde werkindeling te maken.

Zo kunnen er in een leefgroep individuele lesjes, lessen aan kleine groepjes en klassikale lessen voor de gehele groep worden gegeven.

De leerkracht houdt de ontwikkeling en de vorderingen bij in de werkschriften, in ons digitaal volgsysteem schoolonline, op de rapporten,...

De verslaggeving:

Het proces van de kinderen : de leer- en ontwikkelingsvorderingen van de kinderen worden besproken op de oudercontacten. Ook de rapporten en de werken van de kinderen zeggen heel veel over de weg die ze gaan...

2.6.3. Montessori en haar kosmische visie

Het kernpunt van de kosmische visie van Maria Montessori is dat alles in het universum met elkaar verbonden is in een harmonische ordening.

Alle levende wezens, maar ook alle anorganische zaken, hebben een taak om het evenwicht in dit universum in stand te houden.

De mens neemt hierin een speciale plaats in omdat hij bewust kan ingrijpen in processen.

Als kosmische taak van de mens ziet Maria Montessori het bereiken van vrede en het in standhouden van het evenwicht in de natuur.

Het doel van kosmisch opvoeden is kinderen vanaf jonge leeftijd waardering en respect bij te brengen voor de wereld om hen heen en hen op langere termijn bewust te maken van hun eigen taak en hun medeverantwoordelijkheid voor het grote geheel.

Kosmisch onderwijs wil een fundamentele ordening aanbrengen in de talrijke, onsamenhangende indrukken die het kind in de buitenwereld opdoet, met als doel het kind te laten zien dat geen enkele gebeurtenis in de wereld op zichzelf staat. Het wil het kind handvaten geven waarmee het in de toekomst als volwassene bewust met de omgeving om kan gaan.

In het kosmisch onderwijs worden de deeltjes gaandeweg in een groter kader geplaatst en worden de onderlinge samenhangen en afhankelijkheden steeds helderder voor de kinderen. Deze benadering geeft het kind houvast om alle kennis en kunde die het verwerft in een zinvolle context te plaatsen.

Uiteindelijk zijn de kosmische inhouden die we zullen aanbieden een middel om zich een levenshouding van innerlijke motivatie, initiatiefname, het stellen van vragen, de drang naar grondig onderzoek,... eigen te maken.

2.7. Montessorionderwijs in de 21ste eeuw

Nota kan je nalezen op www.montessori.nl